

มะเร็งกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร การใช้สติ เหตุผล และปัญญาในการพิจารณา

โดย นายแพทย์วีรุฒิ อิ่มสำราญ รองผู้อำนวยการสถาบัน
มะเร็งแห่งชาติ

คำถามยอดฮิตที่แพทย์ผู้ให้การรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็ง มักถูกถามอยู่เสมอจากทั้งผู้ป่วยและญาติ คงหนีไม่พ้นเรื่องการปฏิบัติตัว วิธีการรักษาอื่นๆ ที่อาจจะพอช่วยให้ผู้ป่วยมีชีวิตยืนยาวขึ้น

หนึ่งในคำถามเหล่านั้นมักมีข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารว่ามีส่วนช่วยอะไรได้บ้างในผู้ป่วยเหล่านี้

ผู้อ่านคงจะหาคำตอบได้หลังจากอ่านบทความนี้จนจบ แต่ก่อนจะไปถึงจุดนั้น อาจมีหลายคนเข้าใจคลาดเคลื่อนมาตลอดว่า ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีคุณประโยชน์มหาศาล ยอมจ่ายเงินจำนวนมากเพื่อหาซื้อมารับริโภค โดยหวังว่าสามารถทดแทนการรับประทานอาหารตามปกติให้ครบ 5 หมู่

มีหน้าข่าวหลายรายเข้าใจผิดขนาดหนัก คิดว่าสามารถป้องกันและรักษาโรคได้อีกด้วย นับเป็นความเชื่อที่ต้องมีการปรับทัศนคติอย่างรีบด่วน

ขออนุญาตนำบางส่วนของประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่องคำชี้แจงประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 309) พ.ศ.2550 เรื่อง ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (ฉบับที่ 2) มีใจความสำคัญว่า

"...ข้อเท็จจริงแล้ว ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจัดเป็นอาหารไม่ใช่ยา จึงไม่มีสรรพคุณในการป้องกัน บำบัดหรือรักษาโรค และเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภคที่มีสุขภาพร่างกายปกติ ไม่ใช่ผู้ป่วย และเป็นเพียงผลิตภัณฑ์ที่รับประทาน นอกเหนือจากอาหารปกติสำหรับผู้บริโภคที่คาดหวังประโยชน์ทางด้านสุขภาพเท่านั้น..."

แต่ในความเป็นจริงกลับตรงกันข้าม ผู้บริโภคหลักของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเหล่านี้ ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ป่วย ไม่ใช่คนที่มีความสุขภาพร่างกายปกติ ด้วยความหวังว่าจะส่งผลในการบำบัดรักษาเป็นหลัก

ส่วนในคนปกติที่มีอันจะกิน ก็หวังว่าจะช่วยป้องกันโรคมะเร็ง โรคเรื้อรังต่างๆ หรือแม้กระทั่งช่วยชะลอความแก่ได้

จากการที่มีลูกค้าอุดหนุนกันมากหน้าหลายตา ทำให้มูลค่าของตลาดในส่วนนี้สูงอย่างไม่น่าเชื่อ ตัวเลขสถิติในปีที่แล้วพบว่ามูลค่าตลาดอาหารเสริมเพื่อสุขภาพในประเทศไทยมีมูลค่าประมาณ 8,000 ล้านบาท

แบ่งออกเป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหารประเภทวิตามินรวมและเกลือแร่รวมประมาณ 16% ประเภท ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร 34% กลุ่มผลิตภัณฑ์บำรุงร่างกายชนิดน้ำ 42% และที่เหลืออีก 8% เป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหารประเภทอื่นๆ อาทิ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารของเด็ก ซึ่งคาดว่าในปี 2551 จะมีอัตราการเติบโตโดยรวมอยู่ที่ 10%

เป็นยังไง 8,800,000,000 บาท (อ่านว่า แปดพันแปดร้อยล้านบาท) สำหรับปีที่แล้ว มูลค่าเม็ดเงินที่มากมายขนาดนี้ ยั่วยวนให้เกิดผลิตภัณฑ์เสริมอาหารใหม่ๆ มากมายหลายประเภท หลายชนิดไม่ทราบว่าเป็นไปสรรหามาจากไหน

ที่สำคัญบ่อยครั้งโฆษณาเกินจริง อวดอ้างสรรพคุณว่าสามารถป้องกันหรือแม้กระทั่งสามารถ บำบัด รักษาโรคต่างๆ ได้ บางครั้งมีการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงมาเป็นพรีเซ็นเตอร์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ

เป็นเรื่องน่าสังเกตว่าการโฆษณาอวดอ้างสรรพคุณของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่เกี่ยวข้องกับโรคมะเร็ง มักไม่ค่อยกล่าวกระทำ การผ่านสื่อที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย เช่น สปอตโฆษณาในโทรทัศน์ วิทยุ หรือในหนังสือพิมพ์รายวันหัวสีต่างๆ เนื่องจากล่อแหลมต่อการถูกจับได้ แต่มักโฆษณาในเว็บไซต์ต่างๆ ใช้เบอร์มือถือหรือชื่อเล่นในการติดต่อ ใช้แผ่นพับของบริษัทเองหรือโฆษณาในนิตยสารราคาถูก

บ่อยครั้งที่ลงทุนพิมพ์หนังสือพ็อคเก็ตบุ๊กเอง โดยพยายามให้ออกมาในลักษณะหนังสือวิชาการสำหรับประชาชน มีบทความที่น่าเชื่อถือจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพด้านต่างๆ ในตอนต้น เพื่อให้ดูดี น่าเชื่อถือ พออ่านไปอ่านไป บทความกลายเป็นเรื่องข้อดีของอาหารเสริมของตัวเอง มีสรรพคุณที่สามารถป้องกัน รักษาโรคต่างๆ

หากอ่านหนังสือประเภทนี้อย่างพินิจพิจารณาอย่างละเอียด จะพบว่า ขาดสิ่งสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือทางวิชาการ นั่นคือ ขาดการอ้างอิงผลงานวิจัยทางการแพทย์

ต่อต้านหลัง

บ่อยครั้งนำผลการวิจัยในระดับเซลล์หรือในสัตว์ทดลอง ว่าสามารถยับยั้งหรือรักษาโรคนั้นๆ ได้ แต่ความเป็นจริง ยังไม่มีงานวิจัยในคนหรืองานวิจัยในทางคลินิกที่สามารถยืนยันว่าได้ผลหรือไม่ได้ผลอย่างไร

การนำเสนอข้อมูลต่อบทบาทในลักษณะเช่นนี้ เข้าทำนองจับแพะมาชนกับแกะได้อย่างแนบเนียน ทำให้ผู้อ่านหลายท่านที่ไม่ได้อยู่ในวงการแพทย์ มีอาการเคลิบเคลิ้ม หลงเชื่อและคล้อยตามในที่สุด

และที่สำคัญผู้ทรงคุณวุฒิเจ้าของบทความเหล่านั้น หลายท่านไม่ทราบว่าจะมีการนำบทความของตนเองมาลงตีพิมพ์ในเชิงธุรกิจเช่นนี้ หนังสือพ็อคเค็ดบุ๊กพวกนี้บ่อยครั้งที่วางแผงมีวันมีอยู่ในร้านหนังสือใหญ่ๆ อาจทำให้การซื้อหาของผู้บริโภคทำได้ง่ายขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน ยังไม่มีมาตรการในการกำกับ ควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์แอบแฝงโฆษณาชวนเชื่อทางอ้อมเหล่านี้ ก็ได้แต่ฝากผู้อ่านให้ศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องดูให้ตัวว่ามีผลงานวิจัยผลิตภัณฑ์เหล่านั้นในคนหรืองานวิจัยในทางคลินิกหรือไม่ แล้วผลเป็นอย่างไร จำนวนผู้ป่วยที่อยู่ในงานวิจัยนั้นๆ มีมากมีน้อยเพียงไร มีงานวิจัยในคนหลายงานวิจัยหรือไม่

ที่ต้องเน้นย้ำเช่นนี้เนื่องจากบ่อยครั้งที่ผลการวิจัยในคน ไม่ได้ผลการรักษาที่ดีเหมือนผลการวิจัยในห้องปฏิบัติการหรือในสัตว์ทดลอง เนื่องจากมีตัวแปรอีกมากมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการนำผลิตภัณฑ์นั้นมาใช้ในคน ทั้งในคนปกติและคนป่วยก็มีปัจจัยต่างๆ ที่แตกต่างกันไป และส่งผลต่อผลการรักษาในที่สุด

นั่นคือเหตุผลสำคัญกว่าที่จะมั่นใจได้ว่ายาหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะสามารถสรุปผลจนนำไปใช้ในคนได้อย่างปลอดภัยนั้น ต้องผ่านขั้นตอน กระบวนการวิจัยอย่างละเอียด กินเวลาหลายปี ไม่ใช่ที่กักกันง่ายๆ รับประทานหิวรบกวน ดีหัวเข้าบ้านอย่างที่ เป็นอยู่ เอาเป็นว่าหากไม่แน่ใจก็ปรึกษาแพทย์เฉพาะทางด้านโรคมะเร็งเป็นดีที่สุด

ที่ร้ายกว่านั้นและกำลังมาแรง ยากต่อการติดตาม ตรวจสอบและควบคุม มีหน้าขายยังเหมาะกับยุคเศรษฐกิจตกสะเก็ดผสม ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ยามนี้ เนื่องจากมีผลประโยชน์จำนวนมหาศาล คงเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ นอกจากธุรกิจขายตรงที่มีผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจำนวนมาก

ก็ต้องขอเตือนผู้บริโภคให้พิจารณาอย่างมีเหตุและผลในกรณีนี้ด้วยเช่นกัน

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ก็ไม่ได้นิ่งดูตาย นับตั้งแต่สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์ที่ให้ความรู้สู่ภาคประชาชนในการปฏิบัติตนอย่างถูกสุขลักษณะ ห่างไกลภาวะเสี่ยงต่างๆ เพื่อป้องกันการเกิดมะเร็ง รวมถึงให้บริการในด้านการคัดกรองหาโรคมะเร็งระยะเริ่มต้นในกลุ่มเสี่ยงและให้การรักษาระยะโรคมะเร็งอย่างครบวงจร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือ อย.ที่รับบทหนักโดยตรงในเรื่องนี้ รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือ สคบ.

แต่ด้วยหน้าที่ความรับผิดชอบที่มากมายหลากหลายด้านของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ทำให้ไม่สามารถติดตามดูแลได้อย่างทั่วถึง

ส่งผลให้สถานการณ์ปัจจุบันยังเป็นช่องโหว่ให้บริษัทที่ไร้ซึ่งจริยธรรม สบโอกาสในการแสวงหาผลกำไรบนความคาดหวังของผู้ป่วยและญาติที่อยากหายขาดจากโรคนี้นี้ หรือเพียงแค่วัยชราที่ยืนยาวขึ้น ที่น่าเป็นห่วงที่สุดในผู้ป่วยมะเร็งคือ การละทิ้งการรักษามาตรฐานแผนปัจจุบัน หลงทางไปมุ่งใช้การรักษาทางอื่น จนสูญเสียโอกาสที่จะหายขาดไปอย่างน่าเสียดาย

ลองจินตนาการดูเล่นๆ ว่า หากมีกฎหมายเฉพาะเรื่องนี้แบบเดียวกับในต่างประเทศ เช่น พระราชบัญญัติโรคมะเร็ง (Cancer Acts) หรือมีการตั้งรางวัลน่าจับสำหรับคนแจ้งเบาะแสการโฆษณาชวนเชื่อเกินจริง อันเกี่ยวข้องกับมะเร็งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ หรือมีหน่วยงานเฉพาะที่คอยกำกับ ดูแล ติดตามเฉพาะด้านโรคมะเร็งโดยตรง โอกาสในการรับรู้ การเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้องของผู้ป่วยโรคมะเร็งและญาติ รวมถึงผู้บริโภคที่ห่วงใยใส่ใจดูแลสุขภาพ (ด้วยการพยายามแสวงหาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อป้องกันการเกิดโรคมะเร็ง) คงดีกว่าสภาพที่เป็นอยู่ไม่มากก็น้อย

ท้ายที่สุด ฝากถึงผู้ป่วยโรคมะเร็งและญาติ โดยเฉพาะกลุ่มที่เพิ่งทราบว่า เป็นมะเร็ง มักเกิดความสับสน มีความอ่อนไหวทางจิตและทางความคิดค่อนข้างมาก ก่อนจะตัดสินใจใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารขอให้เริ่มจากการตั้งสติ ทำจิตใจให้มั่นคง พินิจพิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยใช้เหตุและผล ปรึกษาผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ที่เชื่อถือได้

จนเกิดปัญหาในการเลือกการรักษาที่ถูกต้องเหมาะสมในที่สุด

มติชนรายวัน วันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ปีที่ 32 ฉบับที่ 11462 หน้า 7

ที่มา :

http://www.matichon.co.th/matichon/view_news.php?newsid=01act04290752&sectionid=0130&day=2009-07-29